

8458

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԻ ԿԵՆՏՐ.

Դ Ի Մ Ո Ի Մ

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏ
(Բ) ԿԵՆՏՐ. ԿՈՄԻՏԵՅԻ

ԻՆՔՆԱՔՆՆԵԳԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

(24 IX 1929 թ.)

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԻ ԿԵՆՏՐ.

3KПЗ(47-925)

Վ-94

ՎՐԱՍՏԱՆԻ (Բ) ԿԵՆՏՐ.

1929 թ.

329.15/47

17.09.2013

24 SEP 2006

08 SEP 2005

Վրաստանի կոմմունիստական կու-
սակցության (Բ) բոլոր կազմակեր-
պություններին.

Իրագործելով ՀԿԿ (Բ) կենտկոմի
հուլիսյան (1928 թ.) դեմումը, Վրաս-
տանի կոմկուսը ինքնաքննադատու-
թյան ծավալման հիման վրա կատա-
րեց զգալի աշխատանք՝ կուսակցու-
թյան և բանվոր դասակարգի լայն
մասսաներին մասնակից դարձնելու
այն պայքարին, վոր մղվում է բացե-
րի, բյուրոկրատական ալլախերման,
դասակարգային զծի խեղաթյուրման
յերևույթների դեմ խորհրդային,
պրոֆմիութենական և կուսակցական
առանձին որդաններում:

Սակայն, քաղաքական կարճատե-
սություն կլինե՞ր ասել, թե ինքնաքն-
նադատությունը դարձել է աշխատան-

Տպարան հրատ. „Զարիա Վոստոկայի“, Պատվ.
1820, Տիրաժ 500, Դրավիտ 1512.

քի շեկավար սկզբունք Վրաստանի կոմկուսի բոլոր կազմակերպությունների մեջ:

Թույլ տեղերի ուժեղ ստուգումը հայտարարեց մի շարք ելական բացեր բոլշևիկյան ազդու ինքնաքննադատության ծավալման գործում, դասակարգային գծի խեղաթյուրման, աջ թեքման գործնական արտահայտությունների դեմ պայքարելու գործում:

Ինքնաքննադատության ճնշումը և ուղորտունիստական խեղաթյուրումները կախեթիայի կազմակերպության գործնական աշխատանքում, ղեկավար կազմի մի մասի քայքայումը և գործնական ուղորտունիզմը Հարավ-Ոսեթիայի կազմակերպության մեջ, Վրաստանի կառուցողների միության վերնախավի քայքայումը, ինքնաքննադատության ճնշումը Թիֆլիսի կազմակերպության առանձին բջիջներում և այլն, և վերջապես Աջարիստանի ալյանդակությունները, այս բոլոր յերևույթները, վոր հայտարարվեցին վերջին տարիների ընթացքում:

Ընդամենը իրագործումն ստուգման յենթարկելու հետևանքով, վկայում են դասակարգային գծի ամենաչոպիտ խեղաթյուրումների և քայքայման յերևույթների մասին կուսակցական կազմակերպությունների առանձին շերտերում, նույնիսկ ղեկավար կազմին պատկանող աշխատավորների մոտ:

Այս բոլոր դեպքերը կարող եյին տեղի ունենալ միայն սխալներն ու թերությունները ծածկելու և սվաղելու հետևանքով, միայն ինքնաքննադատության ճնշման հետևանքով, չրկասկածելով, վոր ինքնաքննադատությունը բանիւր դասակարգի ամենասուր դեմքն է սոցիալիզմի համար մղված պայքարում:

Աջարիստանում տեղի ունեցած ալյանդակման դեպքը լավագույն ապացույցն է այն բանի, թե ինչպես խնամիւթյան, թայֆայականության ինքնադոհության և անհեռանկար աշխատանքի հետևանքով՝ առանց պայ-

մաններ ստեղծելու, վորպեսզի աշխատավոր լայն մասսաներն իրական մասնակցեն թերությունները դեմ մղվող պայքարին՝ պրոլետարական դեմոկրատիայի և ինքնաքննադատության հիման վրա, կուսակցական կազմակերպության առանձին, նույն իսկ շատ պատասխանատու ուղակները յենթարկվում են քաղքենիական ազդեցության, ծածկվում են բորբոսով, հասնելով մինչև ուղղակի աշխատեման և սոցիալական խորթ տարրերի հետ միացման։ Այս խայտառակությունները հաճախ աննկատ են մնացել տեղական կուսկազմակերպության կողմից։

Աջարիստանի «գործը» բացվեց միայն Վրաստանի ԿԿ (բ) կենտրոնական օրգանների ջանքերով և Աջարիստանի նոր ղեկավարության աջակցությամբ։ Սակայն անհրաժեշտ է ընդունել, վոր Բաթումում տեղի ունեցած խայտառակությունների հայտարեման մեջ մենք անպայման ուշացել ենք։

Այս բոլոր անցքերը Վրաստանի կոմկուսի առաջ, վորպես մարտական խնդիր, դնում են մասսայական պրոլետարական ինքնաքննադատության հետագա ծավալումը։

Կուսակցական կազմակերպությունները պետք է համարձակ և վճռական կերպով առաջնորդ լինեն ինքնաքննադատության՝ աշխատավոր մասսաների ակտիվությունը դեպի սոցիալիստական շինարարության հունը ուղղելու նպատակով։ Անհրաժեշտ է արմատապես վերակառուցել կուսակցական, պրոֆ., և խորհ. կազմակերպությունների շարքերը և աշխատանքի մեթոդները՝ պրոլետարական և կիսապրոլետարական մասսաների ակտիվությունը մոբիլիզացիայի յենթարկելու գծով։

Անհրաժեշտ է կուսկազմակերպությունների աշխատանքի ծանրության կենտրոնը տեղափոխել «մարդկանց ընտրության, փաստական իրադործումը ստուգելու վրա», ինքնաքննադատության սուր զենքը ուղղելով դա-

սակարգային դժի խեղաթյուրման,
գործնական աշխատանքում աջ թեք-
ման դեմ:

Յեթե նման խոչոր պրոլետարական
կադմակերպության մեջ՝ ինչպես Բազ-
վինը, կուսակցական լայն մասսաների
ակտիվությունից ղեկավարության
յետ մնալու հետեանքով՝ անցյալում
տեղի ունեցալ ինքնաքննադատության
ճնշում հին ղեկավարության կողմից,
յեթե բոլշևիզմի նման միջնաբերդում,
ինչպիսին է Լենինգրադի կադմակեր-
պությունն առողջ և տոկուն կուսակ-
ցական ղեկավարությամբ, հնարավոր
յեղան ինքնաքննադատության ճնշման
առանձին կուպիտ դեպքեր, ապա հեշտ
է պատկերացնել, թե ինչպիսի պա-
տասխանատվություն է բնկնում Վը-
րաստանի ղեկավար կադրերի և ամ-
բողջ կոմկուսի վրա, մեր ամբողջ աշ-
խատանքը ունկնդրողակտիվ չըջանի
խնդիրներին համապատասխան վերա-
կառույցելու, ինքնաքննադատությունը
մեր աշխատանքի հիմնական մեթոդը
դարձնելու գործում:

Կուսակցության կենտրոնական խըն-
դիրներից մեկը հանդիսանում է ինք-
նաքննադատության այնպիսի ծավա-
լումը (առանց նայելու անձնավորու-
թյուններին), քննադատություն թե
վերից և թե վարից, վորը ապահովի
ժամանակին հայտնաբերել կուսակ-
ցության դժից չեղվելու բոլոր փաս-
տերը, աջ թեքման և հաշտվողակա-
նության յերևույթները, և մոբիլիզա-
ցիայի յենթարկի ամենալայն մասսա-
ների ակտիվությունը յերկրի սոցիա-
լիստական շինարարության խնդիրնե-
րի շուրջը:

Վերականգնման չըջանի խնդիր-
ների լուծումը անհնար է առանց հա-
մարձակ և հետեողական կերպով մաս-
սաներին սոցիալիստական շինարարու-
թյուն մեջ ներդրավելու յերկրի կապի-
տալիստական տարրերի դեմ, պետա-
պարատի բյուրոկրատական խեղա-
թյուրումների և չեղումների դեմ մղ-
ված պայքարին մասնակից դարձնե-
լու:

Կուսակցությունն առաջին պլանի

վրա յե դրել անողոք ինքնաքննադատության լողունգը, վորպեսզի այդ լողունգը դարձնի մի դենք մասսաների ձեռքում պայքարելու կուսակցության գլխավոր գծի ամեն տեսակի խեղաթյուրումների դեմ։ Այս նպատակով անհրաժեշտ է բացառիկ ուշադրություն դարձնել բանվորների առաջնամասն վրա պրոլետարական պետության բոլոր որգաններում։ Բանվորների առաջնաշումը պրոլետարական դեմոկրատիայի կարևորագույն տարրն է։

Բանվորական կազմերի պատրաստության աշխատանքը, նրանց վճարական առաջնաշումը, հանդիսանում է Վրաստանի կոմկուսի մարտական խնդիրը։

Այս հարցում մենք անթույլատրելի կերպով յետ ենք մնում։

Պետք է հաղթահարել վոչ միայն պետական, այլև յերբեմն պրոֆեսիոնալ ու կուսակցական ապարատի առանձին ողակների անտարբերությունը և ընդդիմությունը։ Սա ավելի անհրաժեշտ է մանավանդ այժմ, յերբ մենք ձեռ-

արկում ենք խորհրդային ապարատի գտմանը։

Վրաստանի կոմկուսի (բ) կենտրոնական կոմիտեն նշելով կուսակցական, պրոֆեսիոնալ և խորհրդային կադակերպությունների անբավարար ուշադրությունը դեպի պետապարատի գտման նախապատրաստական աշխատանքի ծավալումը, բանվորական մասսաների թույլ մոբիլիզացիան գտման քաղաքական և գործնական հիմնական խնդիրների շուրջը, առաջարկում է կուսկադակերպություններին ամենակարճ ժամանակում բեկում մտցնել գտման նախապատրաստական աշխատանքում, ուշադրությունը կենտրոնացնելով բանվորական մասսաների և ամենից առաջ մտասայական կադակերպություններին և ստուգվող հիմնարկներին ակտիվի առավելագույն մասնակցության վրա։

խորհրդային ապարատի գտումը պետք է հանդիսանա կարևորագույն մի ողակ ինքնաքննադատության ծավալման, մեր ապարատների աշխա-

տանքում յեղած բոլոր փողք ու մեծ
բացերի հայտաբերման և մասսաներին
աջ թեքման գործնական արտահայ-
տությունների դեմ պայքարելու հա-
մար մորիլիզացիայի յենթարկելու
գործում :

Մի քանի կոմմունիստներ ըստ եյու-
թյան հակված են ժխտելու աջ թեքու-
մը Վրաստանում, առարկելով, թե
այստեղ չկան աջ թեքման ձևակերպ-
ված խումբ և ծրագիր :

Այդ ընկերները մոռանում են, վոր
աջ թեքումը բացի ծրագրից՝ ունի նաև
իր գործնականը :

Մեր պետական և տնտեսական կազ-
մակերպությունների ամբողջ սիստե-
մում հաճախ նկատվում են ուղորտու-
նիստական բացահայտ խեղաթյու-
րումներ, վորոնք հաճախ ծածկվում
են «գործնական» նկատառումներով,
և այդ խեղաթյուրումները վոր միշտ
ստանում են համապատասխան հակա-
հարված : Մի շարք կազմակերպու-
թյունների օրինակով կարելի չե հա-
տատել, վոր առանձին աջ խեղաթյու-

րումները գործնական կյանքում վե-
րածվում են հատուկ գծի, վորը տար-
բերվում և կուսակցության հիմնական
գծից :

Դրա համար աջ թեքման գործնական
արտահայտությունների դեմ մղված
պայքարը իդեոլոգիական պայքարի
հետ միասին հանդիսանում և ուղոր-
տունիզմի դեմ մղված պայքարի կա-
րևորագույն մասը, սոցիալիզմի շինա-
րարության տեմպի ուժեղացման ան-
հրաժեշտ պայմանը :

Վրաստանի կոմկուսը վերջին ա-
միսների ընթացքում անողոք կերպով
բաց արեց թերությունները, խոցերը
և հիվանդոտ յերևույթները :

Դասակարգային թշնամիները և կու-
սակցության չարահամները կհրճվեն
այդ փաստերի առթիվ :

Այլ և ձախ ուղորտունիստները և
քաղքենիները խուճապի մեջ ընկած
կիսոսեն կուսակցության «բյուրոկրա-
տացման», «պրեստիժի» կորստյան
մասին, այդ փաստերի մեջ տեսնելով

կուսակցութեան հասցեյին իրենց տրած պրպարտութեան ճշտութիւնը:

Ձախճախիչ հակահարված տալով կուսակցութեան բյուրոկրատական տարրերին, վորոնք ցանկանում են սահմանափակել ինքնաքննադատութիւնը, թերազնահատում են ինքնաքննադատութեան դերը, վորպէս միջոց ներգրավելու բանվոր դասակարգի, բարակութեան, չքավոր և միջակ լայն մասսաները սոցիալիստական շինարարութեան մեջ, — Վրաստանի կոմկուսը միաժամանակ կհարվածի այն բոլորին, վորոնք փորձում են ոգտագործել ինքնաքննադատութիւնը կուսակցութեան և նրա ղեկավար դերի դեմ: —

Վրաստանի կոմկուսը հետագայում ևս վճռականորեն մերկացնելու յեաշխատանքի թերութիւնները, մորիլիդացիայի յենթարկելով բանվորական և չքավոր ու միջակ մասսաներին պայքարելու այդ թերութիւնների դեմ:

Վրաստանի կոմկուսը կոչ և անում

կուսակցութեան անդամներին և բանվոր դասակարգի լայն մասսաներին ուժեղացնել պայքարը կոնկրետ բացերի և սխալների դեմ, պրոլետարական ինքնաքննադատութեան ծանր մուրճով հարվածել այ թեքումը, պայքարել կուլակի, նեպմանի, տերտերի, փնասատուի և բյուրոկրատի դեմ, վորոնք կատաղի դիմադրութիւն են ցույց տալիս սոցիալիզմի շինարարութեան:

Այս նպատակով Վրաստանի կոմկուսի կենտկոմը առաջարկում է.

1) Հանձնարարել ԿԿ (բ) մարզային, չրջանային և դավառական կոմիտեներին՝ ստուգել ինքնաքննադատութեան դրութիւնը և այդ տեսանկյունից քննութեան առնել ներկա նամակը բըջիջային ժողովներում, չրջանային և դավառական ակտիվներում, ինչպէս և բանվորական ժողովներում:

2) Ինքնաքննադատութեան ծավալման դործին լայնորեն մասնակից դարձնել մամուլը, բանթղթակցային և պրոլետարական հասարակայնու-

թյունը, կոմյերիտական և այլ կազմակերպությունները: Անհրաժեշտ և, վոր մեր մամուլը ավելի սերտորի կապվի բանթղթակիցների հետ, ժամանակին արձագանքի կուսակցության դժի բոլոր խեղաթյուրումների և ինքնաքննադատության ճնշման առթիվ:

3) Կուսակազմակերպությունները պետք և անողոք պայքար մղեն ինքնաքննադատության սահմանափակման և ճնշման կոնկրետ փաստերի, խնամիրության, թայֆայականության, կոմունիստների կենցաղային քայքայման, մասաներից կտրվելու և սոցիալապես խորթ տարրերի հետ միանալու յերևույթների դեմ:

4) Մարդկոմներին, չրջկոմներին, գավկոմներին և ռայկոմներին՝ ձեռք առնել բոլոր միջոցները, վորպեսզի բջիջներում չարունակվող գտումը, ինչպես և խորհրդ. ապարատի գտումը, անցկացնեն բանվորների լայն մասսաների ակտիվ մասնակցությամբ, ինքնաքննադատության հետագա ծավալման և խորոցման հիման վրա:

5) Ղեկավար կադրերի պատրաստության և վերապատրաստության աշխատանքը համարելով լիովին անբավարար՝ կուսակազմակերպությունները այդ աշխատանքը պետք և դարձնեն իրենց ուշադրության կենտրոնը: Կուսակցական, պրոֆեսիոնալ և խորհրդ. դային կազմակերպությունները պետք և ծավալեն լայն աշխատանք համարձակ և վճռական կերպով առաջ քաշելու բանվորական կադրերին՝ պատրաստելու և վերապատրաստելու բանվորական ակտիվը:

Վրաստանի ԿԿ (Բ) կենտկոմը հատառ վստահություն է հայտնում, վոր Վրաստանի կոմկուսը կուսակցության գլխավոր դժի հիման վրա համարձակ և վճռական կերպով կվերակառուցի իր շարքերը, վորպեսզի բանվորների ու բատրակ-չքավոր մասսաների գլուխըն անցած առաջ գնա դեպի նոր հաղթանակներ սոցիալիզմի շինարարության ճակատում:

Բարձր պահենք պրոլետարական ինքնաքննադատության դրոշը:

4317-13

Հետեւենք կուսակցութեան հիմնական
գծին, ամեն գուշի ուղորտունիզմի
դեմ:

Հոգուտ կուսակցական շարքերի
բուլշեիկյան յերկաթե դիպցիալինայի:
Իրագործենք և գերազանցենք մեծ
աշխատանքների հնգամյա ծրագիրը:

Արմատախիլ անենք կապիտալիզմը:
Բարձրացնենք աշխատանքի վորակը
և ուժեղացնենք նրա թափը:

Մասսաների գլուխն անցած, ՀԿԿ
(Բ) լենինյան կենտկոմի դեկամվարու-
թյամբ առաջ դեպի սոցիալիզմ:

Վրաստանի ԿԿ (Բ) կենտրոնական
կոմիտե

Վսեռ և գիտակցութեամբ հաշվաժար և
մոտենալ ինքնաբերական սոցի-
ալական ուժեղացնել պայքարն աջ բեկերի
դեմ. դա և պարսէն ամեն մի կուսակցա-
կանի.

ՎԿԿ (Բ) ԹԻՖՆՐԶԿՈՍԻ VII-ԲԴ ՊԼԵ-
ՆՈՒՄԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ 24/IX—29 Թ.

Պետական բերի 27-ին, Թիֆլիսի Գործարարական
մի պլենումի 4-րդ նիստում ընկ.
Լ. Գոգոբերիձեն գեկուցեց «Վ.Կ.Կ.
(բ) կենտկոմի դիմումը Վրաստանի
բոլոր կուսակազմակերպություններին»
նյութի մասին: Ձեկուցումից հետո
պլենումը միաձայն ընդունեց հետե-
վյալ բանաձևը.

Վ.Կ.Կ. (բ) Թիֆլիսի շրջանային
կոմիտեյի ընդլայնած պլենումը լսե-
լով և քննելով ընկ. Լ. Գոգոբերիձե-
յի գեկուցումը Վ.Կ.Կ. (բ) կենտկոմի
դիմումի մասին, ջերմորեն վողջու-
նում է Վ.Կ.Կ. (բ) կենտրոնական
կոմիտեյին և գտնում, վոր կենտկոմը
բոլորովին ճիշտ կերպով է մատնա-
նշել կուսակազմակերպությունների
աշխատանքների թույլ կողմերը:

Կուսակցության գլխավոր գծի հի-
ման վրա ռեկոնստրուկտիվ շրջանի
բարդ պայմաններից բղխող մի շարք
մարտական խնդիրների համար պետք

և մօբիլիդացիայի յենթարկել կուսակցական լայն մասսաներին :

Դիմումի մեջ ընդգծված ինքնաքննադատության ճնշման, կուսակցության դատակարգային գծի շեղման, աջ թեքման հայտնաբերման մոմենտները տեղ ունեն և Թիֆլիսի շրջանի կուսակցական, պրոֆեսիոնալ և տնտեսական որդանների առանձին խմբերում :

Թիֆլիսի Կոմիտեյի ընդլայնած պլենումը հատկապես ընդգծում է կուսկազմակերպության աշխատանքի ուժեղացման անհրաժեշտությունը գյուղում . այնտեղ յերևան յեկող աջ թեքման կոնկրետ արտահայտության դեմ, ինչպես կուսակցական, նույնպես և խորհրդային, կոոպերատիվ և մյուս կազմակերպությունների աշխատանքների մեջ (կապ կուլակի հետ) : Սովիւս-կապչիբի ցանցի աշխատանքում նկատվել են դասակարգային գծի աղալաղում, կոյտնտեսություններից կոմմունիստների դուրս գալու դեպքեր, կապալային քաղաքականության քաղաքական, գյուղա-

տնտեսական վարկերի սխալ բաշխում և այլն (Մանգլիս, Ադրուլադ, Ծալկա, Լյուքսեմբուրգ, Բաշկիրիտի) :

Աջ, բաց ոպորտունիստական թեքումն անդրկովկասյան պայմաններում հանդես է դալիս քողարկված նացիոնալիզմով և չովինիզմով :

Թիֆլիզկոմի կուսկազմակերպության հիմնական խնդիրներից մեկը պետք է լինի դրանց դեմ ուժեղ պայքար մղել (Սոյուզիսերի, աղյուսագործարանի, հացթուխների բջիջներ) :

Վորպես կենտրոնական խնդիրներից մեկը, Թիֆլիսի կուսաշրջկոմը նշում է բանվորական կադրերի համարձակ և վճռական առաջ քաշման խնդիրը : Պետապարատի մոտակա դռումը պետք է մաքսիմալ չափով ոգտագործել ապարատի բանվորականացման նպատակով :

Կուսակցության Թիֆլիզկոմի ընդլայնած պլենումն առաջարկում է .

1. Այս դիմումը քննության առնել կուսակցական և անկուսակցական

բանվորական ակտիվի, կոմյերիտական բջիջային և լայն բանվորական ժողովներում:

2. Շրջանի կուսկազմակերպությունների պրոլետարական հասարակայնության ուշադրությունը հրավիրել այս խնդիրների վրա և վճռական պայքար տանել ինքնաքննադատության ճնշման և կենցաղային աշխատողակությունների դեմ: Ոգտադործելով շարունակվող կուսպտումը, անխնա հարվածել նման աղավաղումների ամեն մի դեպք:

3. Ծավալել մասսայական ինքնաքննադատությունը վերևից ներքև: Բարձրացնել աշխատանքի վորակը, տեմպի ութեղացումը և ղեկավար կուսորդանների դիրեկտիվներն ու վորոշումներն իրագործել:

4. Մոտ ժամանակում կատարել վճռական առաջընթացներ բանվորներից, և ուղղել ղեկավար կուս., պրոֆ., խորհրդային և տնտեսական աշխատանքը: Ղեկավար կազմի աշխա-

տավորները 10 տոկոսով բանվորականացնել:

5. Մամուլը, պատի լրագրները, բանդյուղթղթակցային շարժումը պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկվեն կուսակցական մասսայի և լայն պրոլետարական հասարակայնության կարծիքը կազմակերպել պատասխանատու խմբերի շուրջը: Ինքնաքննադատության ծավալման վճռական արշավով պետք է հարվածել աջ թեքման ամեն մի արտահայտություն թե տեսականում և թե գործնականում:

Թիֆլիսի շրջանային կուս. կազմակերպությունը կկարողանա վճռականորեն ջախջախել այն ուլորտունիտական աջ և «ձախ» ֆրակցիոներին, վորոնք չեն կարող հասկանալ ինքնաքննադատության ճիշտ նշանակությունը և դնահատել այն՝ վորպես աշխատանքի բոլշևիկյան մեթոդ:

Վ.Կ. (բ) կենտրոնական կոմիտեի ուժեղ ղեկավարությամբ Թիֆլիսի շրջանային կուսկազմակերպությունը հավաքելով իր բոլոր ութերը և բարձ-

բացնելով նրա տեմպն ու վորակը, ա-
ռաջ կզնա սոցիալիստական շինարա-
րության ուժեղացման Փրոնտում՝

Բոլշևիկյան ինքնաքննադատությու-
նը ծավալելու՝

Կուսակցության գլխավոր գծի, ա-
ռանձնապես աջ ուղորտունիստական
թեքումների դեմ պայքարելու:

Յեվ Կուսակցության լենինյան գծի
ճիշտ, անչեղ ու հետևողականորեն
տանելու համար:

Բա՛րձր պրոլետարական ինքնաքննա-
դատության մարտական դրոշակը:

Վրաստանի Կոմունիստական
Կուսակցության (բոլշևիկների)
Թիֆլիսի շրջանային կոմիտե:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0191182